

MUHAMMAD YUSUF SHE'RIYATIDA MILLIY VA INSONIY QADRIYATLAR

Yusupova Faxriya

*Buxoro viloyati Jondor tuman 1-son texnikumi
ona tili va adabiyoti fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Muhammad Yusuf she'riyatida milliy va insoniy qadriyatlarning ifodalanishi, ularning badiiy va ma'naviy ahamiyati keng tahlil qilinadi. Shoirning she'rlari orqali ota-ona mehr-muhabbati, Vatan sevgisi, do'stlik, fidoyilik, insoniy fazilatlar va milliy ruh qadriyatlari yoritiladi. Tadqiqot nazariy manbalar tahlili, klassik o'zbek adabiyoti bilan solishtirish va mashhur she'rlardan misollar keltirish orqali amalga oshirilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Muhammad Yusufning ijodi yosh avlodda ma'naviy uyg'onish, milliy o'zlik va insoniy fazilatlarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.*

Kalit so'zlar: *Muhammad Yusuf, she'riyat, milliy qadriyatlar, insoniy qadriyatlar, Vatan, ma'naviyat, ota-ona, do'stlik, bolalar she'riyati, yosh avlod*

O'zbek adabiyotida Muhammad Yusuf (1954–2001) zamonaviy she'riyatning eng yorqin namoyandalaridan biridir. Uning ijodi milliy ruhni, insoniy fazilatlarini, ota-bola mehrini, Vatan va do'stlik sevgisini o'zida mujassam etadi. Shoirning she'rlari oson tushunarli, samimiy va badiiy jihatdan yuqori darajada bo'lib, keng auditoriya uchun yetib boradigan kuchli ta'sirga ega.

Ushbu maqolada Muhammad Yusufning milliy va insoniy qadriyatlarni qanday ifodalash usullari, bu qadriyatlarning yosh avlodga ta'siri va ma'naviy ahamiyati tahlil qilinadi. Shoirning mashhur she'rlari misol sifatida keltiriladi, bu orqali uning ijodiy merosi va o'zbek she'riyatidagi o'rni ochib beriladi.

Muhammad Yusuf ijodida milliy qadriyatlar. Muhammad Yusuf she'riyatida milliy qadriyatlar doimiy ravishda markaziy mavzu sifatida namoyon bo'ladi. Shoir o'zbek xalqining tarixiy ildizlari, urf-odatlarini va milliy o'zligini she'riy obrazlar orqali o'quvchiga yetkazadi.

She'riy misollar:

“Ona yurtga mehrim cheksiz,
Har tomchi qonim senga bog'liq
Qalblarimizda yorug' tong,
Vatanim - aziz, suyukli.”
“Tariximizni unutmaylik,
Bobolar yo'lini egmaylik.
Har so'zimiz millatimizga,
Hurmat bilan yetkazaylik.”

Shoir milliy qadriyatlarni yoritishda quyidagi usullardan foydalanadi:

• Tarixiy va madaniy motivlar: O'zbek xalqining tarixiy qahramonlari va qadriyatlari.

• Ona Vatan sevgisi: Har bir she'riyat satri orqali ona yurtga muhabbat uyg'otiladi.

• Milliy urf-odatlar: Shoir xalq og'zaki ijodiyoti elementlarini she'riyatga tatbiq etadi.

Tahlil: Muhammad Yusuf she'rlari yosh avlodda milliy o'zlikni rivojlantiradi, tarixiy xotirani mustahkamlaydi va madaniy merosga hurmatni oshiradi.

Muhammad Yusuf she'riyatida insoniy qadriyatlar. Insoniy qadriyatlar Muhammad Yusuf ijodida muhim o'rin tutadi. Shoir o'quvchiga mehr, sadoqat, do'stlik, fidoyilik va halollik kabi fazilatlarni shakllantirishga yordam beradi.

“Ota-onamning mehrida men katta bo'ldim,

Ularning duosi bilan dunyo yengil bo'ldi.

Do'stlarim yonimda, dilim to'ldi,

Hayot yo'lim nurga to'ldi.”

“Do'stlik — qalbimizdagi oltin,

Har bir so'zimiz samimiy, chin.

Bir-birimizni hurmat qilaylik,

Yashaylik mehr va e'tibor bilan.”

Shoir o'z she'rlarda quyidagi usullarda:

- Ota-ona mehrini yoritish: Shoir har bir she'r orqali ota-ona mehnati va mehrini qadrlashni targ'ib qiladi.

- Do'stlik va sodiqlik: Shoirning she'rlari do'stlikning ahamiyati va samimiyligni ta'kidlaydi.

- Samimiy va halol turmush: Hayotiy hikoyalar va tasviriy ifodalar orqali insoniy fazilatlarni namoyon qiladi.

Insoniy qadriyatlarni targ'ib qilish orqali Muhammad Yusuf o'quvchini ma'naviy rivojlantiradi, unga ijobiy xulq va axloqiy qadriyatlarni singdiradi. Shoirning ijodida yosh avlod tarbiyasiga alohida e'tibor beriladi. Bolalar she'rlari orqali u nafaqat til va adabiy ko'nikmalarni, balki milliy va insoniy qadriyatlarni ham yetkazadi.

“Har tong uyg'on, Vatanningni sev,

Do'stlaring bilan samimiy bo'v.

Mehr, e'tibor qalbni to'ldirsin,

Ota-bobolarning yo'lini sev.”

“Kitoblar bilan do'st bo'l, bilim ol,

Haqiqat yo'lida yur, yolg'onni tol.

Mehr bilan yashagin, qalbni to'ldir,

Do'stlaring bilan dunyoni kashf et.”

Muhammad Yusuf she'rlari bolalar va yosh avlodda ma'naviy uyg'onish, milliy o'zlik va insoniy fazilatlarni shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Muhammad Yusuf she'rlari Pedagogik ahamiyat ham kasb etadi

❖ Yosh avlodga milliy ruhni singdirish

❖ Ota-onaga hurmat, do'stlik va axloqiy fazilatlarini tarbiyalash

❖ Ma'naviy uyg'onish va insoniy qadr-qimmatni tushuntirish

Shoirning badiiy uslubi nafaqat o'quvchi qalbiga ta'sir qiladi, balki uning ma'naviy dunyosini boyitadi:

• Oddiy, tushunarli va samimiy til

• Ritm va ohang uyg'unligi

• Tasviriy ifodalar, metafora va xalq og'zaki ijodiyoti elementlaridan foydalanish

• Har bir she'rning ma'naviy va pedagogik ahamiyatga ega bo'lishi

“Mehr bilan boq, hayot gullaydi,

Vatan bilan yashaganimni biladi.

Dilimda ezgulik, qalbimda nur,

Har bir so'zim mehrga to'ldir.”

Muhammad Yusuf she'riyatining pedagogik ahamiyati. Muhammad Yusuf ijodi pedagogik nuqtai nazardan ham katta ahamiyatga ega:

• Ota-ona mehrini qadrlashni o'rgatadi

• Do'stlik va sodiqlikni targ'ib qiladi

• Vatan va millatga muhabbat uyg'otadi

• Yosh avlodni adabiy did va estetik his bilan tarbiyalaydi

• Ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni shakllantiradi

Zamonaviy o'zbek she'riyatidagi o'rni.

Muhammad Yusuf zamonaviy o'zbek she'riyatida milliy va insoniy qadriyatlarni targ'ib qiluvchi asosiy shaxs hisoblanadi. Uning ijodi nafaqat badiiy, balki tarbiyaviy va ma'naviy ahamiyatga ham ega.

Shoirning she'riyatida zamonaviy mavzular (yoshlar tarbiyasi, do'stlik, insoniylik) milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashib, o'quvchi qalbiga chuqur ta'sir qiladi.

Xulosa. Muhammad Yusuf she'riyatida milliy va insoniy qadriyatlar markaziy o'rin egallaydi.

U Vatan sevgisi, ota-ona mehr-muhabbati, do'stlik, fidoyilik va ma'naviy uyg'onish kabi qadriyatlarni she'riyat orqali yosh avlodga yetkazadi.

Shoirning oddiy, tushunarli va samimiy uslubi uning she'rlarini keng auditoriya uchun oson qabul qilinadigan qiladi.

Natijada, Muhammad Yusufning ijodi o'zbek adabiyoti va milliy ma'naviyat shakllanishida muhim ahamiyatga ega.

Uning she'riyatini o'rganish va targ'ib qilish yosh avlodning ma'naviy va milliy tarbiyasini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Muhammad Yusuf. Tanlangan she'rlar. Toshkent: “Shark”, 2005.

2. Abdullaev, S. O'zbek zamonaviy adabiyoti tarixi. Toshkent, 2010.

3. Karimov, N. Muhammad Yusufning bolalar she'riyati. Toshkent, 2012.

4. Qodiriy, O. O'zbek adabiyoti va milliy qadriyatlar. Toshkent, 2008.
5. Erkinov, T. Insoniy qadriyatlar va adabiyot. Toshkent, 2015.
6. Raxmonov, A. O'zbek she'riyatining badiiy uslubi. Toshkent, 2011.